

zemlje ima silna Sava v svoji oblasti. Smililo se mi je slišati uboge kmete tožiti in zdihovati po zgubljenih njivah in travnikih, katere jim je dereča Sava odnesla, in večidel so to bile najboljše njive, sestavljene iz nanosov. Poznam gospodarje, ki so po taki nesreči do 10 mernikov posetve prostora izgubili. Da mora tak revež propadati in konečno res propasti, je jasno. Res je Sava zopet nekaterim dobroto storila in nanese jim lepe pašnike, obilno zaraščene z vrbovjem in jagnjedi. Nekateri so lepo strebili le prodove in imajo sedaj kaj lepe travnike. Pa ne oni, ampak Sava je gospodar čez ta zemljišča, ker o prvi veliki povodnji morda spremeni Sava svojo strugo in odnese vso zemljo, ter namesto otreljenih pašnikov in travnikov vidi se le šuta, spina, ali je pa sedaj ondi struga vode.

Slavna vlada je uže pričela z vredovanjem reke Save pri Dolskem, kjer je res grozno veliko škode naredila, in uže je lepa rajda kamnenih škarp dovršenih, katere branijo, da si prevzetna Sava ne more tako samovoljno izbirati poti. Enake potrebe pa se nahajajo tudi nadalje od Dolskega ob Savi. Precej proda je nanešenega na pr. v Jevnici, kjer so marljivi gospodarji lepo se trudili ter strebili vrbovje in zdaj imajo ondi dober svet sposoben celó za travnike. Kolika pomoč doide tem posestnikom, ako jim ta svet ostane ohranjen! V Kresniških Poljanah je tudi lep kos proda, ki se enkrat v letu kosi, sicer pa za pašo služi; sposoben bi bil po razdelitvi med deležnike občinarje za dvakratno košnjo, a v hudi nevarnosti je zato, ker ga lahko odnese silna Sava tako, kakor je v gorenjem delu te vasi tako imenovanim Mahkovčanom odnesla ves prod, v katerem so po 20 voz sená nakosili, a še danes jim spodjeda ostale njive ter jim grozi spraviti jih na beraško palico. — Nič bolje ni v Kresnicah, kjer je Sava nekaterim kmetom najlepše njive odnesla. Nekemu gospodarju je do 10 mernikov posetve popolno odresla, in reveža v še večjo bedo spravila. Hudo škodo po Savi trpi tudi Ponoviška grajščina, kateri je Sava gotovo nad 20 oralov travnikov uže odnesla.

Omenil sem uže, da je Sava tu in tam nanese mnogo proda, iz katerega se morejo dobri pašniki in tudi travniki napraviti. Gotovo sme se računati, da bi v tej dolini (Gostince-Kleče, Dolsko, Jevnica, Kresnice, Hotič, Poganik, Ponoviče) nad 1000 oralov travnikov pridobili, ako bi se reka Sava vredila in obrežje vtrdilo. Kolika dobrota za ondotne kmetovalce, kaka zdatna podpora k povzdigi živinoreje, katera edina more ondotne kmetovalce rešiti propada!

Ako bi se teh 1000 oralov dobro vredilo, strebilo in s travo posejalo, imeli bi ti kraji skoro podvojeno množino sená, ker, če le po 25 centov sená na oralu računamo, pridelali bi blizo 25.000 centov sená več in s tem bi se zdatno pomnožilo število živine. Tako bi bilo ustrezno ubogim ljudem, sl. kmetijskega ministerstva namen pa bil bi dosežen. Koliko kmetij bi se rešilo sicer le pregotovega propada!

Dotični posestniki sami ne morejo tega dela lotiti se, v pomoč jim mora priti visoka vlada in pa dežela. Dobro voljo imajo; naj omenim le, da posestniki iz dveh vasi, katerim pretí velika škoda po Savi, so prostovoljno podpisali se, da hočejo, če jim vlada nakloni kaj podpore, napeljati 3000 voz kamenja za obrežje. Pač velika svota je to za tako pičlo število posestnikov, ki kažejo, da radi vse žrtvujejo, le da jim doide pomoč od visoke vlade, brez katere pa sami istinito ne zmorejo takega dela.

Tako bi dotični gospodarji ob Savi gotovo tisoče in tisoče voz kamenja napeljali, naj bi visoka vlada le blagovoljila stroške za vkladanje škarp na-se vzeti. S tem pa bo tudi doseženo, da bodo ta zemljišča, ker

stalna in dobra, večo vrednost imela in tudi večo davke donašala.

Kakor v tej pokrajini, tako je pa tudi po drugih delih dežele. Ob Savi sploh po Gorenjskem, ob Krki in ob drugih manjših vodah, katere zalivajo zemljišča in jih opustošajo. Koliko tisoč in tisoč oralov senožeti je močvirnih, na katerih raste kislo, slabo in za govedo nesposobno seno. Ko bi se ta zemljišča izsušila, koliko tisoč centov žlahnega sena bi se pridobilo za rejo goved!

Zamolčati pa ne smem, da je tudi nekoliko malomarnost gospodarjev kriva občni revščini. Koliko je zemljišč, katera so tako hudo močvirna, da ni mogoče čez-nje priti in le najslabša kisla trava, loček na njih raste; kako lahko bi se izsušila, ker imajo večinoma naravni pad, le da bi se vrezal jarek, ki bi sproti odpeljal sicer zaostajajočo vodo iz zemljišč. Z dvema delavcema bi gospodar ob času zime ali pozne jeseni, ko pojenja gospodarsko delo, v malo dneh vse potrebne jarke lahko vrezal in vsušil močvirno senožet ali tudi njivo. Nevolja me je popadla, videti tako brezkrbnost — da se ne poslužujem ojstreje besede — v toliko krajih. Vsaj si moramo tudi mi sami pomagati; le marljivi gospodar dandanes izhaja.

Pozimi ni čas zimskega spanja, ampak ta čas naj se porabi za zboljšavo zemljišč, na pr. za vrezavanje izsušilnih jarkov. Kmalu pride oni letni čas, ko poneha delo na polji in vsakater gospodar naj pregleda svoja mokrotna zemljišča, na katerih naj vreže odpelja-joče jarke. Prepričal se bo uže pri prvi prihodnji košnji, koliko je koristil s takim delom. Namesto kislega bo nakosil obilno sladkega sena, s katerim bo zamogel bolje rediti svoja goveda.

Še se zamore v naši za živinorejo toliko sposobni domovini mnogo zemljišč pridobiti za pridelovanje krme in mnogo jih pa zboljšati, ter sposobne storiti za pridelovanje za goveda sposobne krme.

Gospodarji naj svojo dolžnost storé, merodajni krogi, državne in deželne oblasti naj pa podelé podporo kmetovalcem, ker tako se bo priredila prva in prava podlaga za vspešnejšo in obilnejšo živinorejo. Vsaj nam spričujejo to vse one dežele, katere imajo od narave podeljene vse razmere za bogato živinorejo, ker dovolj in dobre krme je treba za lepo živinorejo. Dokler ne bodo naši živinorejci bolje krmili, ne bomo dospeli do lepe živine. Le poglejmo v hlev razumnega gospodarja, ki ima dovolj dobre krme, katere dostojno privošči živini, in našli bomo lepo blagó, kakoršno zastonj iščemo pri sosedih in pa za rejo nemarnih gospodarjih, ki imajo živino iste pasme in istega plemena junca.

Poiščimo tedaj vse prostore za pridelovanje krme in storili bomo lep korak naprej v živinoreji.

Gospodarske novice.

Skupščina (kongres) za posvetovanje, kako bi se ubranila trtna uš,

se je v Bordeaux-u na Francoskem pričela 29. dne avgusta in trajala do 3. septembra. Došlo je v ta zbor učenjakov in vinorejcev iz mnogih dežel, kajti škoda, ki jo filoksera po svetu dela, je grozna.

Zoper neomejeno razkosovanje zemljišč

se je v zadnji seji kmetijska družba česka, vprašana od vlade za svoje mnenje, tako oglasila, da je izrekla, da se mora neizmerno razkosovanje zemljišč postavno zabraniti, nasvetovala je zato postavo o nasledstvu, po kateri je posestniku očetu mogoče, svoje posestvo le

enemu dediču tako izročiti, da se ne razkosi v toliko delov, da morajo male kmetije propasti.

Cesarских žebcev za pleme

bilo je letos 1591 v 476 postajah, ki so obrejili 80.407 kobil. Bilo je v gornji Avstriji 19 postaj s 47 žebci, v dolnji Avstriji 19 postaj z 51, na Salburškem 16 postaj s 30, na Tirolskem 18 postaj s 33, na Štajarskem 34 postaj s 121, na Koroškem 13 postaj z 42, na Kranjskem 14 postaj s 33, na Primorskem 10 postaj z 32, na Dalmatinskem 10 postaj z 21, na Moravskem 65 postaj z 272, na Šlezkem 25 postaj s 47, na Českem 128 postaj s 471, na Gališkem 92 postaj s 327, v Bukovini 21 postaj s 64 žebci. Za spuščanje plemenskih žebcev prejela je vlada to leto 151.217 gold.

Kako velikanska je reja prešičev v Ameriki,

se razvidi iz tega, da je v teku zadnjega leta samo iz Chikage od 32 velikih in manjših trgovcev pet milijonov in 752.191 prešičev v Evropo prodanih bilo. Zadnji čas je avstrijsko-ogerska vlada vvažanje ameriških prešičev zavoljo „svinjske kolere“ prepovedala, za katero je leta 1879. poginilo 676.738 prešičev.

Čudna razsodba o živinozdravniškem mazaštvu (Curpfuscherei).

Neki kmet Vencel Pavlat je bolne konje svojih sosedov ozdravljaj in je bil zato od dotične ces. kr. okrajne sodnije v Neustadt-u kot mazač, ki nima pravice ozdravljanja, po §. 343 kazenske postave, obsojen na tri dni zapora ali pa 15 gold. globe. Ta paragraf glasi se tako-le: „Kdor bolnike ozdravlja, kakor zdravnik ali ranocelnik, in iz tega obrtnijo dela, čeravno se ni zdravništva učil in nima postavne pravice do tega, kriv je s tem prestopka.“ Pri tej razsodbi opiral se je sodnik na to, da pod besedo „bolniki“ spada tudi bolna živina. Zoper to razsodbo pritožil se je obsojeni kmet na najvišjo sodnijo na Dunaji, ki je kmeta res spoznala nekrivega, češ, da se pod imenom „bolnik“ razumevajo le bolni ljudje, ne pa živina. Razun tega pa tudi zdravniki in ranocelniki zdravijo le ljudi, ne pa živine. — Po tej velevažni razsodbi c. k. najvišje sodnije nimamo v Avstriji nobene postave, ki bi mazačem, to je, takim, ki se prav nič niso učili živinozdravstva, prepovedovala bolno živino ozdravljati!

Obraznave deželnih zborov.

Deželni zbor Goriški.

Deželnemu zboru so bile dosihmal izročene sledeče vladne predloge:

načrt postave, obsegajoč določbe za varstvo ribjega lova, —

predloga, s katero vlada zahteva zvedeti mnenje deželnega zbora, kako bi se utegnila spremeniti domovinska postava od leta 1863., —

predloga, naj deželni zbor izreče svoje mnenje o ustanovitvi okrajnih zastopov.

Deželni zbor Isterski.

V isterskem deželnem zboru je dr. Constantini vlado interpeloval: ali jej je znano nekorektno obnašanje naših profesorjev na pazinskem gimnaziju, in ali misli red napraviti na tej gimnaziju na to stran? Dr. Constantini in njegovi tovariši, ki so interpelacijo podpisali — piše „Soča“ gotovo dobro informirana — merijo na slovanske učitelje pazinske gimnazije. Mi ne vemo, v čem bi se oni slabše obnašali od italijan-

skih svojih kolegov. Toliko pa nam je znano, da je Pazin irredentovsko gnjezdo, kjer irredentovski pobalini pljuvajo za c. k. profesorji. Ako se slovanski profesorji branijo takih pobalinskih poklonov, jim utegnejo zameriti le ljudje, katere resnica bode, ako jo tudi nepazinski drugi avstrijski svèt izvé. Lahoni sami sebe ne izdajajo; zato se pa penijo jeze, ako kdo ovadi njih početja pred svetom. Oni pa menijo, da utegnejo samo c. k. profesorji razglašati svetu nelojalno gibanje isterskih Lahov. Radi bi spravili vse slovanske in gotovo tudi nemške uradnike, najprej pa c. k. profesorje strani, da bi potem mirno delali in Umbertu in Garibaldiju na čast godli in plesali, kakor so to uže večkrat delali. Zato pa kličemo tu: Vlada pozor! Čas je skrajen!

Tirolskemu deželnemu zboru

je došla vladna predloga, naj na podlagi §. 19. deželne ustave svoje mnenje izreče o napakah sedanje politične uprave, osobito z ozirom na dualizem autonomnih in državnih administrativnih organov, in naj, če za potrebno spoznava, nasvetuje, kako predrugačiti to dualistično mašinarijo.

Deželnega zbora Kranjskega,

ki se ima pričeti 24. dne t. m., razpust razpravlja „Sl. Gosp.“ v zadnjem svojem listu tako:

„Bela Ljubljana je nam Slovincem središče in osrčje vsemu narodnemu življenju. Ona je najvažnejše mesto za nas, pa tudi čedalje bolj vredna te imenitne prednosti. Uže njena lega sredi najkrepkejše slovenske dežele je kaj vredna. Vrh tega je pozidana sredi rodovitne planjave, obrobljene od veličastnih gorá in zadnji čas se širi, narašča in razteguje na vse strani, najbolj proti Rožniku in Poljanam, Šiški in železnici. Naposled prebiva v njej slovenski rod v ogromni večini, ki čedalje čvrsteje otresa raz sebe nadležno tujstvo. Ulice kažejo slovenske napise, po mestu slišimo malo nemški, največ slovenski, kar se od leta do leta bolje pozna. Vkljub raznim naporom je slovenski narod ondi po lastnih močéh, po lastnem prizadevanji toliko prodrl, da smemo Ljubljano uže sedaj veseli pozdravljati kot slovensko mesto.

Pri takošnih razmerah bilo bi pričakovati, da je ljubljansko županstvo z mestnim zastopom vred slovensko, — da ima glavno mesto slovenske dežele kranjske svojega slovenskega deželnega glavarja in deželni odbor slovenski. Žalibog, temu še ni tako! V obeh zastopih še se kot klešči zariti držijo nemčurji liberalci. Da se to na bolje spremeni, to želi vsak pošten Slovenec, na to delajo vsi ljubljanski in kranjski narodnjaki. No, in v mestnem zastopu zmagajo pri bližnjih volitvah gotovo Slovenci. V leta dneh morajo v ljubljanskem rotovži dobiti prvo besedo — Slovenci. O tem sedaj ne dvomimo. Toda drugače je zastran deželnega glavarja in deželnega odbora kranjskega. Tukaj bi Slovenci morali še cela dolga tri leta čakati, predno se obrne po navadni poti na bolje. Kajti predno je nemško-liberalno ministerstvo knez Auerspergovo odstopilo, dalo je pod strašanskim pritiskom vladinim sedanji nemškutarski deželni zbor izvoliti, v katerem so Slovenci bili v manjšino potisnjeni.

Med tem je prišlo novo ministerstvo graf Taaffejevo. Pri volitvah za državni zbor so kranjski Slovenci sijajno zmagali tudi v Ljubljani. Nadejali so se, da bode deželni zbor razpuščen, ker so slovanski poslanci dokazali nepostavnosti in krivice, katere so se pri volitvah godile. To pase še ni zgodilo v kljub temu, da je Vesteneck malo častno iz Kranjske odnesel pete, v kljub temu, da so Slovenci pri volitvah za trgovsko in